

Crearea Lumii... iată un subiect care a fascinat popoarele încă din vechime, nu numai pe învățații diverselor epoci de civilizație, ci și pe oamenii simpli, care au căutat explicații ale diferitelor fenomene observate sau ale elementelor naturale care îi nelinișteau sau dominau. Cum au apărut oamenii? Dar relieful? Dar mările și oceanele? Și, mai presus de toate, cine le guverna? Cine avea puterea de a hotărî apariția, dezvoltarea, extincția? Răspunsurile s-au transformat în legende sau simple basme. Interesant este faptul că, în unele direcții, popoare din părți total diferite ale lumii, pe nivele de dezvoltare despărțite de milenii sau grade de cultură, au dat totuși răspunsuri asemănătoare.

Să ne gândim numai la legenda Potopului care a distrus Lumea și care apare nu numai în Vechiul Testament, Cartea celor trei religii, dar traversează Oceanul și ajunge sub forme aproximativ asemănătoare la popoarele din continentul american. Dar să nu escaladăm etapele. Pentru început, să baleiem câteva legende ale creării lumii, începând cu marea carte semi-istorică, semioficială, Vechiul Testament, care atribuie meritul apariției vieții organizate și chiar a Pământului, acelei energii cuprinse în rostirea bogată în frecvențe și armonici, vocea lui Dumnezeu. La început nu exista nici Vreme, căci nimic și nimeni nu o măsurase și nu o numise Timp.



Totul nu era decât Haos și Beznă, exista numai un Pustiu adânc și gol. Și atunci, a făcut Dumnezeu Cerul și Pământul și peste acest Nimic, numai Duhul Lui se purta deasupra apelor. Marea legendă a creării Lumii din Nimic ne spune că primul lucru făcut de acea Entitate încă necunoscută nimănu, (pentru că nimeni nu exista), a fost să smulgă din Haos Lumina cea dătătoare de viață, iar acest lucru s-a întâmplat atunci când vocea Sa a vibrat peste Nimicul primordial. (Nu trebuie să fii bigot, ca să recunoști că trebuia să existe o Entitate care a dat semnalul Începutului...

Să fie aceasta Dumnezeu sau Inteligența... artificială... nu știm și oricum, acesta este alt subiect) Au urmat, conform poveștii și celelate cinci zile în care au fost create, rând pe rând, Cerul, Pământul, pădurile, Soarele, Luna și stelele, viețuitoarele apelor și ale văzduhului, ale solului. Dar în cea de a șasea zi a venit rândul Omului, creat din lutul pământului... și apoi rândul Evei, adusă pe lume spre a fi tovarășa bărbatului, aparent doar o creație inferioară spre binele bărbatului, dar apărută nu din țărână, ci din „os domnesc”, adică din trupul acestuia. Zeul suprem era Creatorul. Sau Demiurgul. Creația era sacră, și era dovada biruinței Binelui asupra Răului, a Luminii asupra Întunericului. A ordinii asupra Haosului. Recunoaștem aici precepte care conduc viața oamenilor și azi.

Zeul creator reflectă de fapt, dorința, drumul oamenilor către perfecțiune, un drum asiptotic, matematic vorbind, un drum care merge la infinit înspre, dar nu ajunge niciodată la final, pentru că asimptota nu atinge niciodată ținta. Iată, deci, că ziua a șaptea, destinată odihnei, a devenit crunta zi

a dezamăgirii Creatorului și a alungării celor două ființe sortite perfecțiunii.



Discutabilă greșeala lor și pedeapsa care a urmat, dar nu facem aici o exegeză biblică ci doar povestim faptele care au rămas astfel în memoria colectivă păstrată în Vechiul Testament, în care nu ni se spune clar că, în afara lucrurilor bune create, în afara Grădinii Eden (unde totul era un vis frumos care a rămas o dorință, o permanentă aspirație către viața fără griji, unde omul putea să trăiască veșnic și totul să vină de la sine, fără trudă, unde totul era o permanentă joacă relaxată și ingenuă) mai exista o entitate perversă care jinduia la locul suprem. Lucifer. Șarpele. Îngerul decăzut. Acesta s-a strecurat către Femeie, mai curioasă, mai iscoditoare, mai nesupusă. Și păcatul a fost comis, iar Omul a primit pedeapsa greu de dus, după ce trăise în feerica grădină a Raiului.

El, împreună cu Femeia lui, au fost izgoniți pe Pământul ostil, zgârcit cu roadele existenței, pentru care ambii trebuiau să muncească din greu. Viața nu mai era o joacă, devenise un calvar. Marea legendă biblică, cea care a devenit cartea de căpătâi a unei părți din omenire, continuă cu alambicata poveste a luptelor mai mult sau mai puțin personale, triburile diverse, apărute din spița celor doi, dar pentru subiectul propus astăzi contează doar povestea acestui început, destul de ambiguu de altfel, pentru că se trece sub tăcere cine a creat și acele ființe care erau exponentul răului. Șarpele (Lucifer), nu apare decât în scrierile apocrife; sau, spre exemplu, nu se face vorbire despre Luluwa și Aklemia, surorile celor doi frați, Abel și Cain, cele care au dus mai departe sămânța omenirii.

Prin păcătosul stigmatizat, Cain, primul ucigaș din istoria omenirii, și prin cel de al treilea fiu, înțeleptul și cucernicul Set. Toate acestea se găsesc în legendele adiacente, texte „apocrife” care sunt bogate în amănunte necuprinse în textele canonice ale Vechiului Testament. Dar, pentru că azi vorbim despre legende, avem libertatea de a le acorda atenție.

Căci Lumea nu ar fi putut să meargă înainte dacă nu ar fi existat receptacolul feminin și, vrem sau nu, trebuie acceptat că încă de la începuturi au existat clar definite două ramuri, Binele și Răul. Frumoasa și Bestia, Luluwa și Cain, părinți ai unei părți de Omenire. Vrem sau nu, Cain, cel care a ucis, din invidie și ură, a dat naștere celor care au purtat stigmatul părintelui lor. Așa cum, cucernicul Set s-a supus dorinței părinților săi și unindu-se cu sora sa, Aklemia, a fost părintele unui șir de oameni care, pe parcurs, au deviat de la drumul drept sau, dimpotrivă, au venerat conceptele



de Bine.

Nu discutăm deocamdată despre tema incestuoasă pe care Biblia ne-o propune dar o și trece sub tăcere. Să trecem și noi peste acest delicat subiect deopotrivă psihologic, filosofic, esoteric și... moral, deși necesar și să ne întoarcem atenția spre și mai complicatele legende ale diverselor popoare. Ne vom opri, mai ales, asupra legendelor cosmogonice, cele despre crearea lumii. Vechii români credeau că și Dumnezeu a fost cumva creat, el s-ar fi născut din ape, un fel de fluture absorbit de spuma mării și transformat în ființă gânditoare.

Vedem aici că și mitologia românească a accentuat că la începuturi totul era doar beznă și apă. Apa primordială este cea care a fost receptacolul vieții. Dar nu numai Dumnezeu a fost la începuturi, căci legendele spun mai departe că alături de Fluture s-a format, și Viermele. Adică, altfel spus, Dracul, cel care va fi alungat, va deveni un înger decăzut, responsabil de toate relele șoptite la urechea viitorilor oameni, creați de data aceasta, din frunzele copacilor. Lumea, spun vechile legende, a fost creată pe nouă stâlpi. Apa are o foarte mare importanță, în toată mitologia cosmogonică românească.

Se spunea că în lupta dintre Dumnezeu și diavol, acesta din urmă a fost înfrânt și obligat să sprijine pământul, care plutea pe ape. Legat cu lanțuri de pământ, el se scutură uneori și astfel apar cutremurele. Observăm că în mai toate legendele, apa are un rol primordial. Totul pornește din apă, inclusiv Pământul, care ori plutea pe ape, ori era ascuns în adâncul lor.

Și, în tot acest Haos, Nimic și Neființă, se pomenește de existența a două entități opuse, Fârtatul și Nefârtatul, în clar denumiți, ceea ce mai târziu, în Vechiul Testament, se va trece sub tăcere, amintinduse doar de Dumnezeu și numai în scrierile apocrife, despre diavol. Românii acceptă, în legende, facerea lumii în cele șapte zile, ba chiar atribuie fiecărei zile personalitatea unei entități astrale sau de basm. Dar, în miturile românești, se spune că Dumnezeu a făcut pământul însă, se pare că cel ce a creat astrele... a fost Nefârtatul...





Iar Pământul, care era rotund, se spune în unele mituri că era înfipt cu un singur stâlp (nu nouă, cum pretind alte basme) pe spatele unui pește uriaș care se învârtea... în jurul Soarelui (ciudată teorie cosmogonică, echivalentă cu o remarcabilă intuiție științifică la acele timpuri). Este momentul să aducem aminte aici și de basmul conform căruia, Soarele și Luna erau frați dar se îndrăgostesc unul de altul și de teama incestului, (nepermis în basmele românești) ei sunt separați și forțați să se ascundă pururi unul de altul, Soarele apărând ziua iar Luna, noaptea. Uneori, folclorul numește Luna ca fiind Iana Sânziana (atenție, nu e vorba despre Ileana Cosânzeana), sortită de a fi o zână care se ascunde pururi de fratele ei, Soarele.

Divinitatea a creat, la început, niște uriași (despre care se face vorbire și în Vechiul Testament) și, nemulțumit de ei, a trecut la următoare încercare, creând niște pitici. Nemulțumit și de aceștia, El a ajuns în cel din urmă la Omul care există și azi. Între timp însă, au mai existat și alte încercări nereușite, un fel de mutații. Remarcăm, în mitologia română, o etapizare a creației. Oricum ar fi fost, ultima variantă a părut cea perfectă... deși... uneori Omul seamănă mai degrabă cu Nefărtatul, decât cu entitatea cea bună. Să trecem puțin și peste legendele celorlalte popoare, pentru că este de urmărit firul care le unește. Este interesant să observăm că legendele diverselor popoare, distanțate în timp și spațiu, au un aspect comun.

Peste tot se vorbește despre faptul că, înainte de apariția Lumii, ca formă ordonată de existență, a existat... Nimicul. Sau Haosul, forma care, filosofic, se opune noțiunii de ordine. Totuși ne putem gândi și că și Haosul avea legile proprii, pe care o Entitate de natură divină a dorit să le transforme conform voinței sale. Iată un alt element comun care apare în miturile diverselor popoare, faptul că Lumea a fost creată de un Zeu suprem care a transformat „nimicul” în ceva opus. Indiferent de legendele mitologice despre care vorbim, cele din Mesopotamia, de nordici, greci sau egipteni, există în toate un zeu suprem căruia i se atribuie meritul și responsabilitatea creației din Nimic.

Totuși în unele mitologii apare o idee interesantă, a unui sacrificiu al unui monstru uriaș (despre care nu știm cum a apărut și cine l-a creat, din moment ce am stabilit că Lumea abia acum apărea). Dar această idee simbolică este foarte generoasă în ideile transmise, sugerându-ne că ordinea, sistematizarea creației, s-a făcut prin victoria asupra răului, întunericului, dezordinii, într-un cuvânt, a Haosului.

Și cu toate acestea, pentru că legendele se inspiră și din realitățile imediate ale ambientului uman, există în mitologia cosmogonică și unele referiri la existența unui zeu „șarlatan” care încearcă să se infiltreze în procesul creației, început de entitatea pozitivă, aducând pe lume suferința și moartea (sugestie care ni se pare mai ușor de digerat, mai ales de partea feminină a lumii, deoarece este mai bună ideea că responsabil pentru acestea este un zeu rău, decât, așa cum ne spune Biblia, Eva).

Trebuie să amintim și o altă versiune a concepției Lumii, care plasează la baza creației, iubirea, uniunea dintre două elemente, masculin și feminin, reprezentate de Pământ și Cer, fie de zeița-mamă, Pământul (Gaia sau Geea la greci) și zeul tată, Cerul (Uranus) sau cu rolurile inversate, la alte popoare, unde Pământul este tatăl și Cerul este mama.

Interesant de fapt este că apare ideea reunirii celor două entități, Inn și Yang, opuse dar completându-se pentru construirea cercului perfecțiunii... Lumea, care în final nu s-a dovedit perfectă ci plină de tare ce o vor duce în cele din urmă la extincție. Extrapolând, ar trebui să reproducem o expresie din marea Carte: Culegi ce ai semănat. Apariția Lumii din energia vibrativă a cuvântului, este menționată și de vechii egipteni, care credeau că la început exista un singur zeu, Ptah, care a zămislit un gând pe care apoi l-a pronunțat, astfel apărând Lumea. Mai târziu, în timp, tot egiptenii au emis credința că la începuturile Vremii exista numai apă întunecată și totul era neființă și tăcere, dar era de fapt, corpul zeului Nun.

Iată deci cum revenim la apa primordială. Și popoarele nordice consideră că la început exista Haosul, sub forma unui mare ocean, iar zeul Num aduce cu ajutorul păsării Iguru, o mână de pământ de pe fundul oceanului. Din acesta, el modelează Lumea. Remarcăm elementele primordiale, apa și pământul, caracteristice multor mituri... Miturile Mesopotamiei consideră că zeul Marduk, Demiurgul care stăpânea Cerul, a adus ordinea în locul haosului, ucigând-o pe zeița Tiamat și construind din trupul ei, împărțit în două, Cerul și Pământul. Oamenii au fost creați din sângele unui dușman al său, zeul Kingu. Trebuie însă să delimităm miturile vechii Mesopotamii, de cele care au generat Vechiul Testament, a cărei „acțiune” se petrece tot în acele locuri, între Tigru și Eufrat.

Legende islamice despre crearea Lumii sunt aproape identice cu cele creștine, având în vedere că Demiurgul, Allah, este aceeași divinitate cu Dumnezeu. Micile diferențe apar în Coran, unde se spune într-adevăr că Allah este Creatorul tuturor lucrurilor, și El este Singurul, Supremul, dar că, fapt trecut sub tăcere la creștini, tot El l-a creat și pe Iblis, cel care a ispitit-o pe Eva. În complicata și filosofica mitologie hindusă, Lumea a fost creată de Mahaa-Vishnu, care plutea pe apele unui imens ocean (!) și care prin inspirație-expirație face să se emane sau să se distrugă un număr infinit de universuri. În aceste universuri există ființele numite Brahma, care traversează cicluri de naștere-moarte-reîncarnare.

Lumea noastră nu este decât o parte din infinit, Lumea spirituală a cunoașterii totale și a fericirii supreme, unde nu există Timp. Grecii ne-au lăsat ca zestre un volum enorm de mituri, o încrengătură uriașă de personaje, întâmplări. Ne vom limita însă doar la cele care se referă la modul în care au văzut ei apariția vieții pe Pământ. Prima divinitate a lumii a fost... Haos. Acesta a dat naștere zeiței pământului, Geea, care îl naște pe Uranus. Trecând peste întrebări inutile, din unirea Geei cu Uranus, se nasc 12 Titani, dintre care și Cronos, cel ce îl va înlătura pe Uranus de la tron și, împreună cu sora sa, Rhea, va aduce pe lume șase copii, pe care i-a devorat, cu excepția ultimului, Zeus.

Acesta va conduce cerurile, fraților săi Poseidon și Hades, revenindu-le stăpânirea asupra oceanelor, respectiv tărâmul morților. Până aici, nimic spectaculos. Mituri despre o lume asemănătoare cu cea a oamenilor, dominată de răutate, vanitate, răz bunare. Apare însă ideea că au existat patru generații de oameni creați de Zeus, cea de a patra fiind cea care există și azi. Primii oameni au apărut, după unii autori, din dorința zeilor de a crea ființe din pământ și foc, dar oamenii, așa cum îi știm, au fost creați de Prometeu, care a dorit să îl imite pe Zeus. El i-a înzestrat cu darul de a sta în picioare, le-a dat înțelepciunea, furată de la zeița Atena și focul, furat de pe Olimp (remarcabil este faptul că și în mitologia indiană apare un episod asemănător, cu focul furat de Mătarișvan ).

Ar trebui să mai spunem că Prometeu este considerat părintele umanisticii și al științelor dar și că era tatăl lui Deucalion, eroul legendei potopului - altă punte de legătură între popoarele din diferite

părți ale lumii. Dar femeia? Până acum nici un cuvânt despre ea... Ei, bine, zeii au hotărât să creeze o femeie perfectă, la concurență cu bărbații, creați de Zeus. Așadar, Hefaistos, zeul meșteșugăritului, folosind apă și pământ, i-a dat femeii corp și chip. Ceilalți zei au înzestrat-o cu multe talente: Afrodita i-a dat frumusețea, Atena înțelepciunea, Apollo talentul muzical, Hermes puterea de convingere. De aici și numele său, Pandora însemnând în limba greacă cu toate darurile. Dar, așa cum Eva a greșit, a fost și rândul Pandorei.

Căsătorită cu Epimeteu, fratele lui Prometeu, a primit ca parșiv dar de nuntă o cutie... Se cunoaște ce s-a întâmplat cu acea cutie pe care, în ciuda interdicției, a deschis-o, lăsând să se risipească în lume toate relele puse de zei, la ordinul lui Zeus: cruzimea (Ares), aroganța (Poseidon), suferința și durerea (Hefaistos), vanitatea (Hermes), lăcomia și gelozia (Hera), pofta trupească (Afrodita), ura (Artemis), lăcomia (Atena), bolile (Apollo), lenea (Dionis), tristețea (Demetra), teama și înșelăciunea (Zeus), suferința și moartea (Hades). Doar Hestia a pus în cutie Speranța Înfricoșată, Pandora s-a grăbit să închidă capacul, neobservând că singurul lucru care rămăsese pe fundul cutiei era Speranța. După acest prea scurt periplu prin legende, nu putem decât să tragem o interesantă și incitantă concluzie: sunt multe... prea multe asemănări între zicerile diverselor popoare, indiferent că sunt de religie monoteistă sau politeistă. Coincidențe? Inspirații? Sau tulburătoare adevăruri ascunse sub mantia metaforelor?

Eugenia Duță



INDEPENDENȚA  
ROMÂNĂ *Independența  
prin Cultură*